

Altijd vakantie?

ALLES OVER WONEN AAN BOORD

Je kent het wel. Na een lekker zeilweekend loop je de steiger af en schiet de gedachte door je hoofd: kon ik hier maar wonen. Maar kan dat eigenlijk wel? We vragen havenmeesters en ervaringsdeskundigen naar wat er mogelijk is. “Een boot is geen huis met alle toeters en bellen. Dat moet je ook niet willen.”

Tekst JANNEKE KUYSTERS

Wat is er fijner dan het hele jaar op je boot zijn? Gaan en staan waar je wilt, altijd op je lievelingsplek verblijven; het is voor veel botenbezitters een droom. En, verspreid over Nederland, hebben naar schatting honderden mensen van die droom werkelijkheid gemaakt. Sommigen wonen parttime aan boord, anderen fulltime. Er zijn websites en Facebook-groepen zoals 'Wonen aan Boord' waar mensen elkaar informatie en tips en trucs geven om het leven aan boord zo comfortabel mogelijk te maken. In dit artikel zetten we een aantal zaken op een rijtje en vragen we aan botenwoningers hoe het leven aan boord ze bevalt.

Mag het eigenlijk?

Of het is toegestaan om aan boord te wonen, verschilt per plek. Volgens de Wet ruimtelijke ordening is voor elke vierkante meter in Nederland vastgelegd welke functie die heeft: wonen, werken, recreatie, natuur of bijvoorbeeld een agrarische bestemming. Op een jachthaven rust vrijwel

altijd de bestemming 'recreatie', officieel mag je er dus niet wonen. In de praktijk wordt dat echter soms gedoogd. Ook kan het zijn dat, om historische redenen, er toch de bestemming 'wonen' op een ligplaats rust. Dan is het wél toegestaan om op je boot te wonen en je bij de gemeente in te schrijven op dat adres. Soms verhuurt een gemeente ligplaatsen langs een kade. Die hebben dan de bestemming 'wonen'. Bij museumhavens is dat vaak het geval.

En als je nou op je boot wil gaan wonen in een jachthaven? Hoe werkt dat dan? Voor het antwoord op die vraag kijken we naar artikel 4.21 van de Wet basisregistratie personen (Brp). Die geeft als hoofdregel: 'Je staat ingeschreven waar je woont.' Voor 95 procent van de Nederlanders is dat het huis waar ze wonen. De overheid moet alle mensen de mogelijkheid geven om zich in te schrijven. De wet Brp kent daarom vier soorten registratie: de reguliere inschrijving, inschrijving van Zeevarenden, het Register Niet Ingezetenen en het briefadres.

Claudia en Mark wonen aan de Zaan op hun Groninger zeetjalk *Volharding* uit 1905

Mark zocht in 1996 woonruimte. "Toen ik de dektjalk *Broedertrouw* zag was ik verkocht en ben ik op de boot gaan wonen." Claudia volgde in 2005 en na verloop van tijd kochten ze samen *Volharding*. Met *Broedertrouw* woonden ze in de museumhaven in Amsterdam, waar het wonen op een schip is geoorloofd. Bij de koop van *Volharding* was ook een ligplaats inbegrepen aan de Zaan. Daar is wonen aan boord volgens het bestemmingsplan toegestaan. Volgens Mark doet het niveau van comfort en duurzaamheid aan boord niet onder voor dat van een huis. "Een schip heeft meer kwetsbare onderdelen, dus je moet boven op het onderhoud zitten. We doen het graag, want het is ook onze hobby. Soms heb je er ook gewoon geen zin in."

Blijf varen, anders roest je letterlijk en figuurlijk vast

Claudia: "Ik houd van de flexibiliteit: als we willen, zijn we met een half uur weg en liggen we twee uur later heerlijk voor anker bij Durgerdam. Een nadeel van het wonen aan boord is dat je niet in een hokje past bij de overheid en steeds weer uit moet leggen waarom bepaalde dingen niet werken voor ons."

Tips van Claudia en Mark

Als je aan boord van een zeilend historisch bedrijfsvaartuig wilt gaan wonen, moet je goed bedenken wat voor schip je wilt hebben. Wil je buiten staan als je vaart, zoals wij dat doen? Of is een kajuit of stuurhut handiger? Vergis je niet in het onderhoud. Ben je zelf handig of heb je budget om hulp in te schakelen? Blijf varen, anders roest je letterlijk en figuurlijk vast. Stap bij anderen op om ervaring op te bouwen met het varen met een groter schip. Door aan boord te wonen, is het onderhoud makkelijker: je ziet eerder wat er moet gebeuren en kunt sneller kleine klusjes aanpakken.

Havenmeesters aan het woord

Om uit te zoeken wat de ervaringen zijn met wonen aan boord, zochten we contact met een aantal jachthavens. Een veelgehoord antwoord was: "Ja, het mag niet, maar we laten het bij uitzondering toe."

Amsterdam Marina, havenmeester Joost

"Je kunt je voorstellen dat we in Amsterdam veel vragen krijgen van mensen die woonruimte zoeken en graag aan boord willen wonen. Officieel is dat niet toegestaan. Toch mogen mensen hier wel op hun boot verblijven. Ze mogen zich hier alleen niet inschrijven, daar moeten ze iets anders voor regelen. Zolang mensen zich netjes gedragen en we geen last van ze hebben, vinden we het geen probleem. We werken volgens de voorwaarden van HISWA, dus contracten zijn per jaar opzegbaar. Wat we de laatste tijd veel zien, is dat ouders hun jacht hier in de haven leggen als tijdelijke huisvesting voor hun studerende kind. Iedereen verdient een kans. We vangen op het havenkantoor eventueel wel pakjes op voor ligplaatshouders, tegen een vergoeding van 2,50 euro per pakje."

Oosterhaven in Groningen, havenmeester Christa

"In onze haven ligt één woonark met woonbestemming. Voor de rest van de boten geldt de bestemming 'recreatie'. Daarop mag je officieel dus niet wonen. De Oosterhaven is een passantenhaven waar het 's winters erg stil is. Daarom gedogen we dat mensen hier van 1 oktober tot 1 mei verblijven. Ik wil altijd eerst een recente foto van de boot zien en een persoonlijk gesprek met de eigenaren hebben. Ik heb geen zin in troepboten en mensen die overlast veroorzaken. Er ontstaat in de winter vaak een levendige, internationale gemeenschap in de haven. We hebben zelfs een havenkrantje dat door de bewoners wordt gemaakt. Alles gaat in overleg, het is geven en nemen. Iedereen gebruikt een briefadres elders. Er heerst een goede sfeer in de haven, dus we krijgen veel aanvragen. Voor de zomer van studenten, na de zomervakantie van alleenstaande mensen die, bijvoorbeeld door een echtscheiding, op hun boot willen gaan wonen. Dit blijft bovenal een haven van varende boten, dus ik zie niet graag bloempotten aan dek verschijnen."

Rotterdam Marina, havenmeester Dennis

"De meeste gemeenten willen niet dat mensen in jachthavens wonen. Hier wordt beperkt toegestaan dat mensen zich met een briefadres op het adres van de jachthaven inschrijven. We willen wel dat mensen hier eerst een jaar wonen met een briefadres elders. Als dat wederzijds goed loopt, overwegen we om ze het briefadres van de haven te laten gebruiken. Het voordeel voor de haven is dat er sociale controle is, daarnaast is het voor de ondernemers bij ons in de buurt ook goed. Het nadeel vinden we dat bootbewoners relatief weinig varen. Daardoor is de haven wat minder levendig."

Ineke en Riens wonen al eenentwintig jaar aan boord van Zeezwaluw

“We zijn aan boord gaan wonen toen we grote reisplannen hadden. Afgelopen jaren hebben we zo’n beetje alles bezield in de driehoek Sint-Petersburg, Haifa en de Carib. Vaak kozen we ervoor om onderweg ergens wat langer te blijven, waardoor je meer en beter contact met locals krijgt. Je komt ook even tot rust,” zegt Ineke. Riens vult aan: “Vanwege de pandemie zijn we teruggekomen naar Nederland en met onze boot weer in onze oude woonplaats neergestreken.”

De vrijheid die het wonen aan boord met zich meebrengt, weegt volgens Ineke ruimschoots op tegen de kleinere ruimte die je tot je beschikking hebt. Riens: “Bij het klussen moet je niet allebei tegelijk met een groot project bezig zijn. Dan loop je elkaar alleen maar in de weg. Een gouden regel is om aan het eind van de dag de boel opgeruimd en weer leefbaar te hebben en van de avond te genieten.”

Een ander voordeel van wonen aan boord, vindt het stel dat ze elke dag weer kunnen beslissen of ze blijven waar ze zijn of ergens anders heen willen gaan. Ineke: “Tot nu hebben we nog geen onover-

komelijke nadelen ondervonden van het leven aan boord. Een wijze zeiler merkte op dat als je het wilt hebben zoals thuis, je daar beter kunt blijven. Onze ervaring is, dat je minder nodig hebt dan je denkt. Je boot is geen huis met alle toeters en bellen. Dat moet je ook niet willen.”

Je boot is geen huis met alle toeters en bellen. Dat moet je ook niet willen

Toen Ineke en Riens terugkwamen in Nederland, besloten ze om in een binnenstadhaven te gaan liggen. “Een doodstille, saaie jachthaven zagen we niet zitten. In een binnenstad kun je alles te voet

doen en heb je het openbaar vervoer vlakbij.” Al eenentwintig jaar hebben ze een briefadres bij vrienden elders in het land. Voor pakjes maken ze gebruik van afhaalpunten in de buurt.

Tips van Ineke en Riens

Dieselmotoren of een CV op diesel zijn beter dan luchtverwarming. Luchtverwarming heeft een beperkt aantal ‘branduren’ en gaat snel kapot, zodat je voortdurend hoge reparatiekosten hebt. Daarnaast krijg je met een dieselmotor een gelijkmatige warmte.

In de koudere maanden kun je last krijgen van condens, zeker als je niet genoeg ventileert en de isolatie matig is. Alle spullen die direct tegen de romp liggen in afgesloten ruimtes zijn gevoelig voor vocht. We verpakken alle kleding en materialen van stof in plastic of in vacuümzakken, voordat we ze wegleggen op dat soort plekken. Dat geldt ook voor onderdelen en bijvoorbeeld gereedschap. Voorraden in dozen of papieren verpakkingen gaan in plastic ziplockzakjes, die je eindeloos kunt hergebruiken.

In de winter is het lekker om goedkoop tapijt op de kajuitvloer te leggen tegen optrekkende kou. Ook leggen we isolatie (piepschuim en aluminiumfolie) onder de kussens van de zitbank.

Zorg dat je afgesloten vakken regelmatig opent en lucht. Schoonmaakazijn werkt perfect tegen schimmel.

Als je op je boot woont, bijvoorbeeld in een jachthaven met de bestemming ‘recreatie’, is het briefadres een optie. Je schrijft je in op het adres van een briefadresgever. Die moet daarvoor toestemming geven en is ervoor verantwoordelijk dat jouw post daadwerkelijk bij jou aankomt. Gemeenten interpreteren de wet zeer verschillend. In de ene gemeente mag je maximaal één jaar ingeschreven staan met een briefadres, in weer een andere wordt er jarenlang niet naar omgekeken. In 2022 is de wetgeving aangescherpt: als je geen briefadresgever kunt vinden, moet de gemeente je desnoods op

het adres van het gemeentehuis inschrijven. De reden voor deze aanscherping is dat er veel dingen niet meer kunnen als je niet in het Brp staat: je kunt geen paspoort, rijbewijs, uitkering of telefoonabonnement aanvragen. Stel dat je nou geen briefadresgever kunt vinden, mag je dan zelf een adres maken, zoals dat vroeger wel gebeurde met woonarken? Dan was het adres bijvoorbeeld: ‘Herengracht, tegenover 44, aan boord’. Dat kan niet meer, want sinds de Wet basisregistratie adressen en gebouwen (Bag) in 2010 in kracht is geworden, kunnen alleen nog maar officiële Bag-adressen gebruikt worden.

Wat ook gebeurt (maar formeel niet mag): je inschrijven in de Brp op het adres van een bekende. Op papier woon je dan ergens anders dan op je boot. Die bekende moet daar toestemming voor geven. Op dat adres wonen dan formeel namelijk meer personen, dus kunnen sommige gemeentelijke heffingen omhooggaan.

Voor huurders van een ‘officiële’ ligplaats geldt nog het volgende: sinds 1 juli 2022 is de huurwet (boek 7 van het Burgerlijk wetboek) aangescherpt. Voor het huren van een ligplaats gelden nu dezelfde regels als voor bijvoorbeeld een huurwoning. Dat betekent dat eigenaren van woon-schepen nu beter worden beschermd. De verhuurder van een ligplaats kan die niet meer ineens opzeggen of veel duurder maken.

Hoe gaat dit in de praktijk?

Zoals gezegd: er wonen honderden mensen op zeilboten, om zeer uiteenlopende redenen. Aanstaande vertrekkers, mensen die in echtscheiding liggen, studenten zonder kamer en starters. Geluksvogels hebben een ligplaats gevonden met officieel adres. Het kan zijn dat de bestemming ‘wonen’ op die plek rust. Maar het kan ook zijn dat jachthavens het gedogen en zelfs als briefadresgever willen fungeren. Of: de jachthaven gedooft het wonen aan boord, maar wil wel dat elders een briefadres is.

Ook komt het voor dat jachthavens niet willen dat er aan boord gewoond wordt, maar niet kunnen voorkomen dat eigenaren ‘heel vaak op hun jacht verblijven’. Per gemeente verschilt de reactie op het gedoogbeleid. Sommige doen er niets mee, maar er zijn ook gemeenten waar actief wordt gezocht naar mensen die wonen op een plek waar dat volgens het bestemmingsplan niet mag. Het is vaak een zaak van gunnen en gedogen en daardoor onmogelijk om een lijst te maken van gemeenten waar je relatief ongestoord aan boord kunt wonen. Overweeg je zelf op je boot te gaan wonen? Dan is het slim om lokaal op zoek te gaan naar ervaringsdeskundigen.

Met welke kosten moet je rekening houden?

Meestal is het goedkoper om op een boot te wonen dan in een huis. Maar er is een aantal kosten waarmee je rekening moet houden als je aan boord woont. Allereerst het havengeld: het komt voor dat er een extra bedrag gerekend wordt voor het wonen aan boord. Je gebruikt de faciliteiten immers vaker. Ook zullen de kosten voor water, gas(flessen), diesel (verwarming) en stroom (huishoudelijk gebruik en verwarming) hoger zijn dan bij recreatief gebruik van je boot. Je bent er immers de hele tijd. Toch kun je over het algemeen stellen dat je aan boord van een geïsoleerde boot minder energie verbruikt dan in een huis. De verzekering van een boot kan, afhankelijk van de verzekeraar, iets hoger zijn. Verder moet je boot voor onderhoud af en toe de kant op. Je kunt dan vaak niet aan boord blijven wonen en maakt extra kosten voor woonruimte. Als je een auto hebt en in een jachthaven ligt, kunnen er extra parkeerkosten zijn.

Vaak hebben mensen meer spullen dan in hun boot passen en huren zij opslagruimte op de wal. Kosten die je meestal niet maakt als je in een huis woont. Of je gemeentelijke

TIPS EN HINTS VAN ANDERE BOOTBEWONERS

- De vrijheid die het wonen aan boord biedt, is verslavend. Weet dus waar je aan begint.
- Realiseer je dat de dingen die in een huis vanzelfsprekend zijn, op een boot meer tijd kosten: water, stroom, warmte.
- Isolatie, goede verwarming en ventilatie zijn erg belangrijk in de winter.
- Voor stellen die beiden aan boord werken, is een middenkuiper ideaal: een werkplek voorin en eentje in de achterhut.
- Het kan een uitdaging zijn om je vuilwater tank te legen in de winter. Droogtoiletten kunnen de oplossing zijn.
- Een kuintent levert heel veel extra, praktische ruimte op.
- De overgang van ‘wonen’ naar ‘varen’ kan ingewikkeld zijn, zeker na de winter. Alles moet zijn zeevaste plek weer opnieuw vinden.
- Bootbewoners vinden veel slimme dingen uit. Kleine warmte terugwin installaties bijvoorbeeld. Of domotica voor aan boord.
- Sommige jachthavens hebben beperkt internet vanwege hun locatie. Dat kan lastig zijn met thuiswerken.

heffingen en roerendezaakbelasting moet betalen als je op je boot woont, verschilt per geval. Als je een ligplaats huurt van een gemeente, moet je de gemeentelijke heffingen gewoon betalen. Hier tegenover staat dat als je aan boord woont, vakanties snel geregeld en goedkoop zijn. Je hoeft alleen maar los te gooien. [Z](#)

MEER WETEN?

Onderstaande sites zijn een handig startpunt.

- [Alternatiefwonen.eu](#)
- [Stichting-briefadres.nl](#)
- [Waternomaden.nl](#)
- [Schepencarrousel.nl](#)

Facebookgroepen:

- [Wonen aan boord](#)
- [Living on board/Wonen op een boot](#)
- [Waternomaden](#)